

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az integrált szociális védelmi statisztikák európai rendszeréről (ESSPROS)”

COM(2006) 11 final – 2006/0004 (COD)

(2006/C 309/17)

2006. február 10-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatáspolitikai, szociálpolitikai és állampolgárság” szekció véleményét 2006. június 2-án elfogadta. (Előadó: Sylvia Sciberras).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2006. július 5–6-án tartott 428. plenáris ülésén (a július 5-i ülésnapon) 162 szavazattal, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Ajánlások

1.1 Az EGSZB kiemeli, hogy a lisszaboni stratégia szociális dimenziójának erősítéséhez a tagállamoknak az új keret révén nagyobb politikai súlyt kellene helyezniük a szociális védelem modernizációjára és javítására. A szociális dimenzió alapvető ahhoz, hogy meg lehessen felelni a globalizáció, illetve az öregedő lakosság által támasztott kihívásoknak. A lisszaboni stratégia különböző célkitűzéseit, azaz a fenntartható gazdasági fejlődést, több és jobb minőségű munkahely megteremtését, valamint a nagyobb társadalmi kohéziót ugyanúgy védelmezni kell, és fenn kell tartani (!).

1.2 Az EGSZB úgy véli, hogy az integrált szociális védelmi statisztikák európai rendszere (ESSPROS) fontos ahhoz, hogy a nyílt koordinációs módszer a társadalmi integráció és a nyugdíjak terén megfelelő legyen.

1.3 Megbízható és összevethető mutatókra épülő analitikus megközelítésre van szükség. Ez alapvető ahhoz, hogy megbízható képet alkothassunk arról, hogy milyen előrelépéseket tettünk a célkitűzések megvalósítása felé, illetve hol nem sikerült haladást elérnünk. Az EGSZB úgy véli, hogy a statisztikák racionalizálásán kívül minőségi mutatók kidolgozása is szükséges.

1.4 Egyes tagállamoknak nehézségeik lehetnek a szükséges statisztikai adatok összegyűjtésének finanszírozásával. Ezért mérlegelni kell a tagállamok adatgyűjtési kapacitását. Ezenkívül az ilyen finanszírozás nélküli megbízatásoknak a tagállamok által viselendő költségeit – bármennyire is elenyészőek – előre fel kell becsülni. Az EGSZB örömmel látja, hogy az Európai Bizottság pénzügyi támogatást irányoz elő a tagállamok számára a meglévő rendszer korszerűsítésére.

1.5 Fontos az is, hogy a mutatók megválasztásakor emberi szükségleteken alapuló, nem pénzügyi kritériumokat: a hozzáférhetőséget, a minőséget és a részvételt is figyelembe kell venni. (2)

(1) Az EGSZB 2006. 04. 20-i véleménye a következő tárgyban: „A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Közös munka, jobb munka: Új keretprogram az Európai Unió szociális védelmi és integrációs politikájának nyílt koordinációjához” – Előadó: Jan Olsson. HL C 185., 2006.8.8.

(2) Lásd az 1. lágjegyzetet.

1.6 A statisztikák pontos összevetése a tagállamok kormányai számára is fontos ahhoz, hogy a jelenlegi társadalombiztosítási rendszereket az érintett társadalmak igényeire igazíthassák, és hogy a társadalom azon rétegeinek szükségleteit is ki tudják elégíteni, amelyek nem tartoznak a jelenlegi társadalombiztosítási rendszerek hatálya alá.

1.7 Elősegíti továbbá olyan, a társadalom veszélyeztetett és kirekesztett csoportjait célzó programok kidolgozását és népszerűsítését, amelyek célja különösen a gyermekek szegénységének megszüntetése.

1.8 A szociális védelem terén a tagállamok a politikai együttműködésben az utóbbi években jelentős előrelépést tettek. A Közösség szociális védelmi statisztikai adatainak összehangolására irányuló javaslat célját csak a Közösség érheti el együtt, a tagállamok külön-külön nem.

1.9 A lisszaboni stratégia eredményeit a foglalkoztatási és növekedési program, valamint a gazdasági teljesítmény kiértékelése és mutatói alapján lehet értékelni. Ezeket a mutatókat össze kell kapcsolni a szociális védelem mutatóival. Ez a legjobb módszer a teljes lisszaboni stratégia eredményeinek kiértékelésére.

2. Bevezetés

2.1 A lisszaboni stratégiában kitűzött célok eléréséhez elemezni kell a szociális védelem dimenzióját, továbbá különböző céljait és összetevőit láthatóvá és összehasonlíthatóvá kell tenni. A tagállamok és az EU számára a szociális védelmi politika nyílt koordinálásának az Európai Bizottság által kidolgozott új kerete ennek a folyamatnak eszköze lehet. Ahogyan az EGSZB a szociális védelem nyílt koordinációjára irányuló stratégiáról írott véleményében (3) is megfogalmazta: ehhez az eszközhöz megfelelő mutatókat kell meghatározni.

(3) Az EGSZB 2006. 04. 20-i véleménye a következő tárgyban: „A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Közös munka, jobb munka: Új keretprogram az Európai Unió szociális védelmi és integrációs politikájának nyílt koordinációjához” – Előadó: Jan Olsson. HL C 185., 2006.8.8.

2.2 A társadalombiztosítási rendszerek minden tagállamban az adott tagállam történelmének, illetve olyan egyedi körülményeknek megfelelően alakultak, amelyek következtében a különböző államokban különböző rendszerek jöttek létre.

2.3 Szociális védelem alatt az állami és magánszervek minden olyan beavatkozását értjük, amelynek célja a közösség – akár háztartások és egyének – tehermentesítése a kockázatok és szükségletek meghatározott területén. ⁽⁴⁾

2.4 A szociális védelem sokat fejlődött az 1990-es évek eleje óta, amikor is két tanácsi ajánlás zavart keltett: az első (92/442) a szociális védelmi célok és politikák összehangolására irányult, a második (92/441) olyan közös kritériumok meghatározására, amelyek révén elegendő erőforrás biztosítható az EU összes tagállamának rendszerében. ⁽⁵⁾

2.5 A szociális védelemről írott további közleményeknek köszönhetően a szociális védelem egyre előrébb került az európai napirenden, és ezek a közlemények „pozitívan járultak hozzá az európai szociális védelem közös megértéséhez” (de la Porte, 1999). ⁽⁶⁾

2.6 Ennek következtében vált szükségessé egy olyan hatékony összehasonlító elemzés (benchmarking), amely az együttműködésre (ez már hatályos) és a koordinációra épül – ez utóbbi főleg a bevált gyakorlatokra alapuló nézetek és ajánlások megosztásából áll.

2.7 A legkényesebb kérdés a közös megegyezésen alapuló mutatók meghatározása maradt. Az összehasonlító statisztikák meglévő rendszereit felül kellett vizsgálni. A társadalmi kirekesztés jellemzőit, okait és alakulását ki kellett elemezni, és az adatok minőségét javítani.

2.8 A lisszaboni stratégia eredményeit a foglalkoztatási és növekedési program, valamint a gazdasági teljesítmény kiértékelése és mutatói alapján lehet értékelni. Ezeket a mutatókat össze kell kapcsolni a szociális védelem mutatóival. Ez a legjobb módszer a teljes lisszaboni stratégia eredményeinek kiértékelésére.

3. Az Európai Bizottság dokumentumának összefoglalása

3.1 A szociális védelmi rendszerek az EU-ban igen fejlettek. Ezeknek a rendszereknek a szervezése és finanszírozása a tagállamok feladata.

3.2 A nemzeti társadalombiztosítási rendszereket koordináló uniós jogszabály alapján az EU-nak megkülönböztetett szerepe van **az egyes tagállamokban tartózkodó és a tagállamok között utazó polgárok** védelme terén.

3.3 Alapvető fontosságú tehát közös megegyezés alapján közös mutatókat meghatározni, ehhez pedig az kell, hogy a tagállamok elkötelezzék magukat olyan kulcsfontosságú eszközök kidolgozása mellett, mint az ESSPROS. Az ESSPROS jogi kerete az Európai Bizottság javaslata szerint „fokozni fogja a jelenlegi adatgyűjtés hasznosságát a naprakészség, a lefedettség és az összehasonlíthatóság tekintetében”.

⁽⁴⁾ A szociális összehasonlító elemzési politika kidolgozása – Caroline de la Porte.

⁽⁵⁾ Az ESSPROS-kézikönyv meghatározása (1996).

⁽⁶⁾ A szociális összehasonlító elemzési politika kidolgozása – Caroline de la Porte.

3.4 A 2003. októberi Európai Tanács ⁽⁷⁾ megállapodott abban, hogy a társadalmi integrációról és a szociális védelemről szóló éves közös jelentés lesz a nyílt koordinációs módszer ésszerűsítésének központi jelentéstételi eszköze. ⁽⁸⁾

3.5 Az Európai Bizottság *Új keretprogram az Európai Unió szociális védelmi és integrációs politikájának nyílt koordinációjához* alcímű közleményében kijelentette, hogy új keret kidolgozására van szükség ahhoz, hogy a nyílt koordinációs módszer hangsúlyosabb és erősebb folyamat lehessen ⁽⁹⁾.

3.6 Az Európai Bizottság az ESSPROS-ról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre tett javaslatában kiemeli, hogy a szociális dimenzió azért is fontos, mert a lisszaboni stratégia egyik pillére.

3.7 A rendelet célja olyan keret kialakítása, amellyel a tagállamok szociális védelmi adatai egybevetethetők. Ennek elvégzésére jelenleg különböző módszereket használnak, és a definíciók is tagállamonként mások és mások, ami lehetetlenné teszi az adatok összehasonlítását. Ez az összehasonlíthatatlanság csökkenti az ilyen adatok hasznosságát, ha az uniós szociális védelmi rendszerek elemzésére kerül sor.

3.8 Az Európai Bizottság javaslatának célkitűzéseit könnyebben el lehetne érni, ha az említett statisztikákat és elemzéseket uniós szinten, a különböző tagállamokban összehangolt módon gyűjtött adatok alapján végeznénk el.

3.9 Az EGSZB egyetért azzal, hogy az ESSPROS jogi kerete hozzájárul a lisszaboni stratégia versenyképességi, foglalkoztatási és társadalmi integrációs célkitűzéseinek eléréséhez, következképpen hozzájárul a különböző tagállamok szociális védelmi rendszereinek javításához is.

3.10 A nyílt koordinációs módszerhez – amely megkönnyíti a szociális védelem terén végzett munkát – összevethető és megbízható szociálpolitikai statisztikákra van szükség ⁽¹⁰⁾.

3.11 Az Európai Bizottság által javasolt rendelet fő alkotóelemei a következők:

- az ESSPROS-magrendszer, amelynek statisztikái lefedik a szociális védelemmel kapcsolatos kiadások és bevételek pénzmozgásait.
- A magrendszereken kívül a nyugdíjban részesülőknek és a nettó szociális védelmi juttatásokban részesülőknek is lesz majd egy-egy külön modulja.

4. Az ESSPROS módszertana

4.1 Az ESSPROS '70-es évek végén kifejlesztett módszertana az EU-tagállamokban a szociális védelem statisztikai nyomon követésére irányuló konkrét eszköz igényét elégítette ki ⁽¹¹⁾.

⁽⁷⁾ Brüsszeli Európai Tanács (2003. október 16–17.), Elnökségi következtetések.

⁽⁸⁾ COM(2006) 11 final – 2006/0004 (COD).

⁽⁹⁾ COM(2005) 706 final.

⁽¹⁰⁾ COM(2003) 261 final.

⁽¹¹⁾ COM(2003) 261 final.

4.2 Az 1996-ban készült ESSPROS-kézikönyv igen részletes rendszert alakított ki a szociális juttatások osztályozására.

4.3 Az ESSPROS-kézikönyvben leírt átdolgozott módszertan növeli a rugalmasságot, amely bizonyos mértékig hiányzik az Eurostat statisztikai gyűjteményéből.

4.4 A rugalmasság növelésének egyik módja a magrendszerre és modulokra való áttérés ⁽¹²⁾.

4.5 A magrendszer a szociális védelemmel kapcsolatos kiadások és bevételek azon szabványadatainak felel meg, amelyek az Eurostat-kiadványokban is évente olvashatók.

4.6 A modulok kiegészítő statisztikai információt közölnek a szociális védelem egyedi szempontjairól. A modulok által lefedett témaköröket az Európai Bizottság és a különböző tagállamok követelményei határozzák meg ⁽¹³⁾.

4.7 Bár az ESSPROS célkitűzései részletesen leírják, mit is kell érteni szociális védelem alatt az uniós tagállamokban, az ESSPROS módszertana mégsem tartalmaz statisztikákat olyan fontos kérdésekről, mint az egészségügyi szolgáltatások, a lakhatás, a szegénység, a társadalmi kirekesztés és a bevándorlás. Az Eurostat ezekről a statisztikákról jelentős mennyiségű összehasonlító elemzést készít, és az Európai Unió tagállamai között is bőséges szociális védelemmel kapcsolatos információcsere zajlik a MISSOC (Kölcsönös szociális védelmi információs rendszer) égisze alatt ⁽¹⁴⁾. Azonban ha az ESSPROS jogi keretet kap, azáltal sokkal átfogóbb és valószerűbb leírást lehetne adni a szociális védelemről a tagállamokban.

Brüsszel, 2006. július 5.

5. Szociális védelmi tendenciák

5.1 Lakhatás

5.1.1 A lakhatás megfizethetősége olyan terület, amelyet ki kell értékelni. A lakhatás valódi megfizethetősége igen részletes felmérést kíván.

5.1.2 Az ehhez hasonló kérdések csak még jobban kiemelik a tagállamokban a társadalmi és gazdasági statisztikáknak a lakosság javára történő összehasonlító elemzésének fontosságát. A fenntarthatósági mutatókat figyelmeztetésképpen meg kellene tartani.

5.2 Nyugdíjak

5.2.1 Ezen a téren számos uniós tagállamban végeznek összehasonlító elemzést a statisztikák között.

5.2.2 A népességszám változásának előrevetítését azonban nehezíti, hogy a bevándorlók számának megbecslése problémát jelent. Fontos lehet feltüntetni a bevándorlás előrevetített alakulását és annak várható hatását az állami úton finanszírozott nyugdíjalapok fenntarthatóságára. Következésképpen minél pontosabbak a bevándorlással kapcsolatos adatok, annál jobban használható a statisztika a megfelelő döntéshozatalban.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Anne-Marie SIGMUND

⁽¹²⁾ ESSPROS-kézikönyv, 1996.

⁽¹³⁾ ESSPROS-kézikönyv, 1996.

⁽¹⁴⁾ A MISSOC 2004-es kézikönyve.